

Stadsverwarming Purmerend

Datum: 15 april 2020

Onderwerp: Akkoord Startmotorkader warmtenetten

Geachte leden van de Klimaattafel,

In juni 2019 is het Klimaatakkoord vastgesteld. Daarin is de zogenoemde Startmotor opgenomen: het voornemen om 100.000 huurwoningen in de bestaande bouw versneld aardgasvrij te maken via warmtenetten en (hybride) warmtepompen. Zo staan we niet stil tot de wijkgerichte aanpak bekend is en beginnen we al met de opschaling die nodig is om de ambitie van 2050 te realiseren. Om deze versnelling extra te stimuleren, heeft de Rijksoverheid subsidies ter beschikking gesteld, waaronder 200 miljoen voor zo'n 55.000 aansluitingen van huurwoningen op warmtenetten. Dat is belangrijk, want net als in andere landen in Europa zullen, met name in stedelijk gebied, warmtenetten een belangrijk alternatief vormen voor aardgas.

Warmtebedrijven, Rijk, Woonbond, VNG en corporaties slaan handen ineen

Zelfs met subsidies komt zo'n opschaling niet vanzelf van de grond. De schaa sprong die nodig is voor warmtenetten kent veel belanghebbenden: warmtebedrijven, corporaties en hun huurders, maar ook de gemeenten en andere bewoners in de wijk. Om zo'n langdurige verbondenheid tot een succes te maken, is vertrouwen nodig. Daarom hebben de warmtebedrijven en corporaties, ondersteund door Aedes, de handen ineengeslagen om voorafgaand aan de openstelling van de subsidieregeling overkoepelende afspraken vast te leggen in een akkoord. Daarin zijn de randvoorwaarden vastgelegd voor een eerste concrete invulling van het Klimaatakkoord. De Woonbond, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Rijksoverheid waren nauw betrokken. Het Klimaatakkoord bracht deze unieke coalitie bij elkaar. Met trots presenteren wij het resultaat van onze inspanningen: het Startmotorkader.

Startmotorkader voor een rechtvaardige transitie

Het aardgasvrij maken van de woningvoorraad is meer dan een financiële transactie of een technische handeling aan de woning: de verduurzaming van onze woningen is ook in sterke mate een sociale transitie. Die moet rechtvaardig geschieden. Wederzijds vertrouwen is daarbij de sleutel tot succes. De warmtebedrijven en corporaties hebben daarom gestreefd naar afspraken die een basis vormen voor vertrouwen: transparantie, woonlastenneutraliteit en synergie met de wijkgerichte aanpak. Zo kunnen de gemeente én particulieren in de wijk meeprofiteren.

Iedereen in de wijk profiteert mee

We zijn begonnen met de energielasten van huurders van corporatiewoningen: zij mogen er niet op achteruit gaan. Niet voor niets benadrukt het Klimaatakkoord woonlastenneutraliteit. Met heldere afspraken over een verdeling in het vastrecht tussen gebruikers (huurders) en eigenaren (verhuurders) zorgen we dat de huurder gemiddeld niet meer betaalt dan voor de gasrekening. Lokaal doen partijen hun best voor een zo aantrekkelijk mogelijk aanbod. Door ons aan deze afspraak te houden, blijft de portemonnee van de huurder buiten de onderhandeling. Dat is prettig voor het vertrouwen van huurders.

Transparantie leidt tot meer samenwerking

Warmtebedrijven en corporaties zelf voeren hun onderhandelingen op basis van een transparante businesscase. Een template voor de businesscase, gevalideerd door de Rijksoverheid helpt daarbij. Die businesscase kunnen we op vertrouwelijke basis delen met de gemeente. De gemeente kan daarmee inschatten of deelname aan de onderhandeling aantrekkelijk is en kan leiden tot (vervroegde) samenwerking in het kader van de wijkgerichte aanpak. Gemeenten, corporaties en warmtebedrijven kunnen zo gezamenlijk, op basis van eenduidige gegevens, komen tot een optimale businesscase voor de wijk. De template laat zien welke invloed een slimme risicoverdeling kan hebben op de businesscase. Verder kan de gemeente op basis hiervan beslissen of het aantrekkelijk is arrangementen in te zetten om eigenaar-bewoners te stimuleren ook deel te nemen.

Stimuleringsregeling koopwoningen voor verdere opschaling

We hebben dit Startmotorkader gesloten in de wetenschap dat het nu nog lastig is voor eigenaar-bewoners om vervroegd deel te nemen aan deze transitie. Binnen het Startmotorkader hebben we de afspraak gemaakt dat de eigenaar-bewoners in elk geval hetzelfde aanbod krijgen als de corporatie. Maar waar corporaties een subsidie ontvangen (Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen), staat de eigenaar-bewoner met lege handen. Een Stimuleringsregeling Aardgasvrije Koopwoningen of een ISDE-subsidie voor de aansluitkosten kan voor de eigenaar-bewoner een duwtje in de rug zijn. En dat is belangrijk, want in de regel geldt dat hoe meer woningen onderdeel worden van de deal, hoe aantrekkelijker die wordt. Wij vragen de Rijksoverheid zo'n regeling in overweging te nemen.

Delen wat we al weten

Als warmtebedrijven en corporaties hebben we gedurende dit traject ervaren dat een aantal zaken in landelijke afspraken is te vatten, én dat vertrouwen sterk leunt op de kennis van elkaars werkveld. Over sommige zaken hoeft je geen afspraken te maken omdat die al beleidsmatig zijn belegd, en soms geldt dat een vraagstuk zo situatie-afhankelijk is dat het om lokale invulling vraagt. Maar in hoeverre weten partijen dat van elkaar? Het Startmotorkader zou niet compleet zijn zonder een toelichting met uitleg over stelsels, wetgeving, en belangrijke lokale variabelen. Uiteraard stellen we deze toelichting ook aan andere belanghebbenden ter beschikking.

Vertrouwen is de basis voor langjarig commitment

Tot slot zijn de warmtebedrijven al volop bezig met de verduurzaming van hun warmtenetten door de ontwikkeling van nieuwe warmtebronnen. In het klimaatakkoord en in dit Startmotorkader is afgesproken dat deze warmte in 2030 gemiddeld 70 procent minder CO₂ moet uitstoten dan een traditionele gasgestookte gasketel. Voor de vraag welke warmte als duurzaam wordt beschouwd, sluiten wij aan bij het beleid van de Rijksoverheid. Nederland maakt de stap naar aardgasvrije oplossingen, omdat dat verduurzamingswinst moet opleveren. Zo leggen we dat ook uit aan bewoners.

Hoogachtend,

Tonny van de Ven,

waarnemend voorzitter Aedes

Gijs de Man,

vertegenwoordiger warmtebedrijven,
Tafel Gebouwde omgeving, Klimaatakkoord